

האם השכולה בתיה גרובאק והארוסה האמלה הלנה פרק מכמות את אריה גרובאק (במרכז) ליד הקבר הרענן ברחובות

הוא שאל אותי: את יודעת מי אנחנו?"

בערב שידר קוליישראל את הידעת לשכת העתונות. לטיוט הפרשה: "העקבות הובילו לגבול ירדן."

יחסי-חיוך

ילד הפלא

הנרי ביירוד היה תמיד ילד-פלא. עוד ב-גיל צעיר יחסית קנה לו שם בהנדסה צבאית, כאשר ניצח על סלילת דרך-בידמה המקורית לסיני.

כשמשרד-החיוך האמריקאי שם את לבו ל-גנרל הצעיר, שנראה צעיר עוד יותר מכפי גילו, וביקש לנצל את שרותו, נאלץ הסיני נאט של ארצות-הברית לחוקק חוק מיוחד ונדיר, שאיפשר לביירוד להמשיך ולהחזיק בזכויותיו הצבאיות גם כפקיד אזרחי. כי ביירוד סירב בהחלט לחתור על זכותו ל-פנסיה.

ילד-הפלא השתלט חיש מהר על המחלקה החולשת על שטח גדול יותר מכל מחלקה אחרת במשרד-החיוך: מחלקת אסיה ואפריקה. כצעיר דינאמי, קבע מיד קו מהפכני חדש: לקנות בכל מחיר את לב הערבים. ההגחיות, אותן למד ביירוד עוד בהיותו בצבא: יש ראל היא גורם מבוסס, הערבים גורם חיוני הקמת ישראל גרמה נזק עצום לאמריקה. למערך הצבאי האמריקאי ולאספקת הנפט. עליה לרכוש בחזרה את האהדה הערבית שאיבדה.

נאום כנעני. לפני שביירוד הצליח לר-כוש את לב הערבים, הצליח לרכוש את שנאתם של יהודי אמריקה, שקלוליתיהם חשובים בבחירות. השיטה: הוא נאם נאום אנטי-ציוני, כמעט כנעני, בוועידה של הועד היהודי האמריקאי, שהוא המוסד השניא ב-יותר על כמעט כל יהודי אמריקאי. דרישתו: על ישראל לחתור על קיבוץ הגלויות, להשי-תלב במרחב הערבי.

האחירה מסביב לביירוד נעשתה חמה מ-די היה צורך בשינוי אקלים. הוא מינה את אחד מהסידיו, ג'ורג' אלן, כיוורשו, נטל לידיו את התפקיד המרכזי של המרחב: ה-שגירות בקאהיר, שם קיווה ביירוד, יגרום למהפכה ביחס הערבים לארצות-הברית, יו-כיח את עצמו כמדינאי מנהיר.

האסון היה כי ביירוד אמנם אהב את הערבים, אך היה נערך כל חוש לפסיכו-לוגיה הערבית. הוא פגש בגבר צעיר וחי-כני כמוהו, גמאל עבד אל-נאצר. מה שקרה המרחב, כי בשנים אלה, מילא השגריר ה-מאותו רגע כבר הפך חלק מההיסטוריה של אמריקה בקאהיר תפקיד דומה לזה של הנציב הרומאי באנטיוכיה לפני אלפיים שנה.

זיון מול זיון. עבד אל-נאצר הוא אדם ביירוד קבע לעצמו קו שאינו יכול להיסוג פיקח מאד. הוא ערך לעצמו חשבון פשוט: ממנו. הוא שבוי של עצמו. כל נסיגה מן הקו שלו היתה מתפרשת ככשלושן כל מפעל על חייו, ככשלושן מדיניות ארצו, כתבוסה לממשלת איזונהאור. את המצב הזה ניצל המצרי בכשרון גאוני.

הוא דרש נשק אמריקאי נגד ישראל, ללא שום תנאי. כשהיססה הממשלה האמריקאית, לקח נשק מברית-המעצמות, הנחיל לאמרי-קאים את התבוסה הגדולה ביותר מאז — הוא נאחו בהבטחה קטנה, ברמז דק, דיאן-ביינפי, אולם ביירוד לא היה בכשלושן

בנות. שיהיה שלום." האם צעקה. היא דיב-רה בקול ניחר ויבש. שקט השתרר ברחובה הראשי של רחובות. עשרות מכוניות משני הכיוונים נעצרו. רק פה ושם נשמעה אנחת בכי. האם לא בכתה. איש לא העז לככות בקול רם. היה שקט.

ליד הקבר. הלוייה המשיכה לבית-הק-ברות החדש של רחובות. בקצהו נכרה קבר טרי בחול הרטוב. היה זה קברו של אריה. שכני משפחת גרובאק נשאו את ההרוג. האב השכול חבש כובע שנשמט הציתה. הוא לא דיבר. נראה כי לא תפש את כל הקורה סביבו.

בתיה צעדה בחוקה עם מי שהיתה עתידה להיות כלתה בעוד שבועיים, הלנה פרק, צעירה חגיגית בעלת שער ארוך ומבט קר-דר. לבושה שחורים.

בתיה לא בכתה. היא דברה בשקט: "אריה יפהפה שלי, מגיל 14 פרנסת אותנו. למה מגיע לך למות? עכשיו יהיה לך שקט. תישן טוב, אריה חמודי. תישן, אבל למה לא תישן בחור שלי?"

הלנה נשכה את שפתיה. מדי פעם פרצה בכבכי. נשמעו רק מילותיה השקטות של ה-אם ואנחות בכי מאופקות.

ליד הקבר נעצרו משתתפי הלוחיה. תנו-לי להחזיק את ראשו. זאת הפעם האחרונה. רק עוד פעם אחת, ביקשה בתיה. היא דיברה בשקט מאופק. היא לא בכתה. ישו-תה בכתה יחד עם כל בית הקברות.

בו מזריחה ועד שקיעה. תמיד היה כזה, תמיד עבד, תמיד דאג לנו."

"היו לו ידי זהב. הוא היה בחור מצויין," העידו חבריו הרחובותיים. "אופנוע שאף אחד לא יכול היה לתקן אותו, היו מביאים לאריה. הוא היה כבר עושה את כל השאר."

"שתהייה אחרון." שירה של כמה עשרות מכוניות ואופנועים התקדמה מכפר גבתון לעבר רחובות. השעה היתה ארבע ושלושים אחר הצהריים ביום ראשון — שעת עבודה לאנשי הכפר. כולם עזבו את עבודתם והצטרפו ללויה.

לאורך הרחובות בה עברה השירה עמדו עשרות אנשים, גברים וילדים. כולם הכירו את אריה, בעל הטנדר הישן והמסרט, אשר מעולם לא סירב לקחת מישהו בטרמפ.

"הוא היה קומוניסט, תמיד אמר שצריך לאהוב את הערבים — ודוקא אותו הרגו מסתננים." התפלא גבר מזוקן, מהעומדים לצד הדרך.

"רק לפני שבוע תיקן את האופנוע שלי, אני עוד חייב לו עבור התיקון." הוסיף צעיר בלוני שעמד לידו.

ליד בית-הכנסת ברחובה הראשי של רחובות נעצרה הלוייה. רבה של רחובות החל להספיד את אריה. "נפלת מכדורי מרצחים, לא היית ראשון, לא תהיה אחרון...". לפתע התערבה בתיה גרובאק, אמו שבת השיער של אריה: "אריה נפלת, דם נקי נשפך. שתהיה אחרון, שלא יהיו יותר קרי

שמע לי. התקדמו כמה מטרים ואריה יצא מן הטנדר. הוא יצא כשהיד שלו בכיס. הם בטח חשבו שיש לו אקדח והוא רוצה ליר-רות בהם. שמעתי צרור של תת-מקלע. לא, אני לא יכולה להבחין בין עוזי לסטן. אני חושבת שלא היה להם עוזי.

"רציתי לצאת מן הטנדר ולברות. פתאום נגש אלי הבחור הגבוה ואמר: "הרגנו אותך מפני שהוא נדנד לנו. אל תפחדי, לא נעשה לך כלום."

"הבחור כיבה את הראדיו. יצאתי מן ה-טנדר וראיתי עוד שלושה בחורים, כולם בבגדי חאקי וכולם חגורים בתגור. נבהלתי ושאלתי אותו: "מי הבחורים האלה?" הוא אמר: "אל תפחדי. מי היה הבחור הזה?"

"אמרתי לו שאני מכירה אותו ושרק לקח אותי בטרמפ לווילהלמה. הוא שאל אותי: "מאיפה את?" ואו החלטתי לספר שאני תיירת ולא יהודיה.

"אני נוצריה ממוסקבה. אני נמצאת בארץ רק שנה וחוזרת עוד מעט לרוסיה," אמר-תי לו והוא צחק וטפח על גבני: "טוב מאד. הרוסים הם חברים שלנו."

"בינתיים התקרבונו לסיבוב וילהלמה וברי קשתי ייתן לי ללכת. הוא דיבר עם הח-ברים שלו ושאל: "את יודעת מי אנחנו?" "אמרתי: "כן, דרוזים."

הם צחקו והסתלקו במהירות לכוון כפר סירקין. חיכתי כמה רגעים, חלצתי את נעלי והתחלתי לרוץ לכיוון מחנה ישראל.

פגשתי כמה אנשים ליד השער וסיפרתי להם על כל מה שקרה. הם אמרו שלא שמעו יריות ושאני צריכה כנראה ללכת לרופא עצבים. לא שמתי לב אליהם ורצתי אל המקום ששם יש טלפון. טלפנתי למש-טרה והם באו ולקחו אותי אל המכונית. אריה היה כבר מת."

הרופא המקומי הזועק. חירה ומי-כאל פרק, הוריה של הלנה, קיבלו את ה-ידיעה הנוראה בבוקר. התעוררתי בשבע יראתי שהלנה לא באה בכלל הביתה. לא ידעתי מה לחשוב. דבר כזה לא קרה לנו אף פעם. נבהלתי נורא. סיפרה חירה, 52, עובדת לשכת הסעד במחנה ישראל, כשהיא מנסה לשמור על קור רוחה, אך אינה מצ-ליחה.

גל דמעות חדש שטף את עיניה. "הערתי את מיכאלי, בעלי, כשלפתע נשמעו דפיקות מהירות בדלת."

את הסזל טוב הראשון שמעה משפחת פרק מפי הרופא המקומי, ד"ר סיביליה, שכן ובעל מכשיר טלפון. המשטרה הודיעה לו על מה שאירע, הזמינה אותו לתחנה לבדוק את הלנה. משם מיהר אל ההורים.

בבית המשפחה. צעקות אינמות בק-עו מתוך בית המגורים הקטן של משפחת גרובאק במושב גבתון. בית-המלאכה לתיקון אופנועים היה סגור. האם בתיה שכבה על הספה שבחדר הקדמי, זעקה ותלשה את שעי-רותיה. האב, צבי גרובאק, נשאר שקט, ני-סה לשוא להרגיע את אשתו.

"אריה היה ראש המשפחה," סיפר האב, "כל השנים תמך בנו. אני ואשתי לא עוב-דים. אנחנו חולים ואריה תומך בנו ורואג לנו. את הבית הזה, הוא הקים כמו ידיו. אחרי שעות העבודה, היה בא לכאן עם עודד, מניח לבנים ויוצק את עמודי הפינה. גם את בית-המלאכה בנה לבד. היה עובד

שגריר ביירוד זינדיך, תתול, עכבר, גנרל וסגן-אלוף